

رویه رسیدگی به اعتراضات مالیاتی در
جمهوری اسلامی ایران

طاهره تنهایی آبان

سرشناسه	: تنهایی آبان، طاهره، ۱۳۶۹-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: رویه رسیدگی به اعتراضات مالیاتی در جمهوری اسلامی ایران طاهره تنهایی آبان؛ ویراستار اسماعیل صمیمی پور.
مشخصات نشر	: تهران: سخنکده، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۷ ص.: جدول، نمودار (رنگی).
شابک	: ۴۵۰۰۰۰ ریال 4-0-978-622-98931
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۰۵] - ۱۰۷.
موضوع	: رویه قضایی -- ایران Jurisprudence -- Iran مالیات -- قوانین و مقررات -- ایران Taxation -- Law and legislation -- Iran
رده بندی کنگره	: KMH۴۴۰
رده بندی دیویی	: [KMH۳۵۷۳]
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۹/۵۵
اطلاعات رکورد کتابخانه	: ۸۵۷۰۴۳۰
	: فیا

رویه رسیدگی به اعتراضات مالیاتی در جمهوری اسلامی ایران

مولف: طاهره تنهایی آبان

ناشر: سخنکده

ناظر فنی چاپ: علی اکبر کرمی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۹۳۱-۰۰-۴

ویراستار: اسماعیل صمیمی پور

طراح جلد: فاطمه بابایی

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

تیراژ: ۲۰۰ جلد

تهران: میدان انقلاب - بازار بزرگ کتاب - طبقه همکف - واحد ۱

۰۲۱-۶۶۹۶۲۰۵۱

فهرست مطالب

۹	 پیشگفتار
۱۱	 مقدمه
۱۳	 فصل اول
۱۳	 کلیات
۱۳	 ۱-۱- بیان موضوع
۱۶	 ۱-۲- اهمیت پژوهش
۱۷	 ۱-۳- تعریف اصطلاحات
۱۷	 ۱-۳-۱- مالیات
۱۸	 ۱-۳-۲- مراجع حل اختلاف مالیاتی
۱۹	 ۱-۳-۳- اداره مالیاتی
۱۹	 ۱-۳-۴- اصول اقتصادی مالیات
۲۱	 فصل دوم
۲۱	 رویه رسیدگی به اعتراضات مالیاتی در هیأت حل اختلاف بدوی
۲۱	 ۱-۲- مقدمه
۲۱	 ۱-۲-۲- تاریخچه مالیات در ایران
۲۵	 ۱-۲-۳- هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی
۲۵	 ۱-۳-۲- ترکیب اعضای هیأت حل اختلاف مالیاتی
۲۶	 ۱-۳-۳- نحوه رسیدگی در هیأت حل اختلاف بدوی مالیاتی
۲۸	 ۱-۳-۳-۲- شروع به رسیدگی در هیأت حل اختلاف بدوی
۳۱	 ۱-۳-۴- اقتدارات و امتیازات دستگاه مالیاتی در مرحله تشخیص مالیات
۳۱	 ۱-۴-۲- حقوق و اختیارات نظارت

- ۳۲..... ۲-۴-۱-۱- حق درخواست توضیحات و کسب اطلاعات
- ۳۳..... ۲-۴-۱-۲- حق اخذ اسناد و مدارک
- ۳۴..... ۲-۴-۱-۳- حق بازرسی
- ۳۵..... ۲-۴-۱-۴- حق بازداشت مآخذ مالیاتی
- ۳۵..... ۲-۴-۱-۵- حق ارزیابی، تحقیق و رسیدگی
- ۳۶..... ۲-۵-۵- حق شناسایی مؤدیان و فعالیت‌های اقتصادی
- ۳۷..... ۲-۵-۱- حق اعمال ضمانت اجراها
- ۳۸..... ۲-۶-۶- ضمانت اجرای ادارای
- ۳۸..... ۲-۶-۱- تشخیص علی‌الرأس
- ۳۹..... ۲-۶-۲- انتخاب قریبه یا قرائن مالیاتی
- ۳۹..... ۲-۶-۳- اعمال ضرایب
- ۴۰..... ۲-۶-۴- جرایم مالیاتی
- ۴۱..... ۲-۶-۵- محرومیت از معافیت‌ها، تسهیلات و بخشودگی‌های مالیاتی
- ۴۲..... ۲-۶-۶- ضمانت اجرای جزایی
- ۴۲..... ۲-۷-۷- ضمانت اجرای مدنی
- ۴۳..... ۲-۷-۱- اقتدارات و اختیارات دستگاه مالیاتی در مرحله وصول مالیات
- ۴۳..... ۲-۷-۲- تضمین‌های مربوط به تمیز مؤدی از بدهکار مالیاتی
- ۴۴..... ۲-۷-۳- مسوولیت تضامنی در پرداخت مالیات
- ۴۷..... ۲-۷-۴- وصول مالیات از منبع توزیع درآمد
- ۴۷..... ۲-۷-۵- تضمین‌های مربوط به شیوه پرداخت مالیات
- ۴۷..... ۲-۷-۶- وصول نقدی مالیات
- ۴۸..... ۲-۷-۷- مسوول بودن مؤدی برای رساندن مالیات به خزانه دولت
- ۴۸..... ۲-۷-۸- منع تهاثر بدهی مالیاتی

پیشگفتار

دادرسی مالیاتی به عنوان یکی از جنبه‌های حقوق مالی در اکثر کشورهای جهان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و در ایران نیز دارای سابقه نسبتاً طولانی می‌باشد و به سبب اهمیت آن در رابطه دو سویه مؤدیان مالیاتی و سازمان امور مالیاتی و تأثیرپذیری میزان رضایتمندی مؤدیان مالیاتی از آن، همواره یکی از موضوعات مهم در نظام مالیاتی ایران بوده است. از سوی دیگر نظام دادرسی مالیاتی کشور ما با ترکیب و ساختار خاص خود، از نظام‌های صرفاً اداری و نظام‌های دو مرحله‌ای اداری- قضایی متفاوت می‌باشد. در این سیستم، همانند نظام قضایی، هیأت‌های حل اختلاف بدوی و تجدیدنظر به ماهیت اختلاف فی‌مابین مؤدی و اداره مالیاتی رسیدگی می‌کنند و شورای عالی مالیاتی و دیوان عدالت اداری، به موازات هم، عهده‌دار رسیدگی شکلی به آرای صادره از هیأت‌های حل اختلاف بدوی و تجدیدنظر می‌باشند. به طور متوسط در پنج سال اخیر شهر تهران سالانه حدود ۴۵۰۰۰ پرونده مالیاتی در هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی مطرح گردیده نتیجتاً میزان آرای صادره به تفکیک نوع آراء شامل: تعدیل درآمد مشمول مالیات ۳۸ درصد، تأیید درآمد مشمول مالیات ۲۸ درصد، قرار کارشناسی ۱۸ درصد، قرار تجدیدنوع ۵ درصد، رفع تعرض ۴ درصد، قرار رفع نقض ۲ درصد، استرداد ۱ درصد و سایر ۴ درصد می‌باشد. از این رو در این تحقیق به بررسی رویه رسیدگی به اعتراضات مالیاتی در هیأت‌های حل اختلاف، تجدیدنظر، شورای عالی مالیاتی و دیوان عدالت اداری پرداخته شده است. دیوان عدالت اداری در راستای حدود صلاحیت‌ها، وظایف و ظرفیت‌های قانونی خود مطابق اصل ۱۷۳ قانون اساسی به بررسی شکایات و اعتراضات در حوزه‌های مختلف امور مالیاتی پرداخته که بیشترین آرای ابطالی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که با حضور اکثریت قضات

تصویب می‌گردد در حوزه مالیات مربوط به بخشنامه‌های صادره از حوزه‌های مختلف امور مالیاتی با ۶۸ درصد، دستورالعمل‌ها ۱۰ درصد و ۹ درصد هم آرای صادره از آن سازمان بوده است که از جمله دلایل ابطال آن را می‌توان مغایرت با قانون موضوعه، موازین شرعی، خروج مقام مالیاتی از حدود صلاحیت خویش در وضع مقرره، تجاوز یا سوء استفاده از اختیارات، استنکاف از انجام وظیفه‌های قانونی و تضییع حقوق مؤدیان مالیاتی دانست.

به همین منظور جهت تهیه و تدوین این تحقیق از مطالعات اسنادی، کتابخانه‌ای، بررسی آراء صادره از هیأت‌ها و مراجعه حضوری به سازمان امور مالیاتی و هیأت‌های حل اختلاف بهره‌گرفته شده است.

متعدد بودن مراحل دادرسی و عدم پیش بینی سازوکار مناسب در برخی از این مراحل موجب اطاله دادرسی مالیاتی گردیده است. فلذا وجود یک نظام دادرسی مالیاتی کارآمد با اصلاح مهلت‌های اعتراض و رسیدگی، پذیرش توافقات جزئی بین رئیس امور مالیاتی و مؤدی، محدود کردن حق اعتراضات و تخصص قضات متعصب می‌تواند سرعت حل و فصل اختلافات را افزایش دهد.